

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr.,
an 9 fr., an
4 fr. 50 cm.

Pea apare în die care
Sambătă

Unitatea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unitatei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XVII.****Blaj, 14 Septembrie 1907.****Numărul 36.****Scrierea numelui de familie.**

Preaveneratul Consistor gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș pentru executarea promptă a unei legi și pentru păstrarea numelor de familie românești în forma lor originală și curată a aflat de npsă, a publică cercularul, pe care îl dăm aci întreg:

Nr. 6807—1906.

Cu durere ne-am convins din nenumărate cazuri, că mulți dintre credincioșii noștri, ma chiar și dintre Frații preoți în scrisori și documente redactate în altă limbă decât în cea românească, lasă să li-se scrie și respective și scriu numele de familie (comunele) greșit și cu abatere dela modul, cum e inferit acela în matricula botezaților.

Ne simțim datori a reprobă cu toată tăria purcederea aceasta, tocmai în interesul respectivilor; pentru că sunt nenumărate încurcăturile, neplăcerile și pagubele cari pot să le sufere singuraticii din faptul, că numele lor de familie nu e scris totdeauna așa pe cum este inferit în matriculă. La acestea urmări păgubitoare se espun respectivii în cazuri de moștenire, de intabulare, de concurs, de primire, de transpunere, la deducerea genealogiilor etc. cu un cuvânt în fiecare caz, în care e de lipsă a se constată identitatea persoanei.

Obligament greu impune unui fiecăruia în privința aceasta pietatea față de numele său familiar, pe care l-au purtat părinții săi, și pe care-l are ca o moștenire prețioasă.

Acest obligament îl impune în urma art. de lege XXXIII din anul 1894 (despre matriculele de stat) care în §. 44 oprește pe ori și cine a purtă alt nume decât cel însemnat în matricula nașterilor.

În urma acestora și în legătură cu cercularul Nostru de datul 2 Maiu 1903 Nr. 1944 (XVIII) dispunem:

1. Ca fiecare preot al acestei Arhidieceze, pe cum și toate persoanele supuse iurisdicțiunei acestui Ordinariat, în orice scrisoare sau document fie de orice natură și scrise în orice limbă, să-și scrie numele de familie din literă în literă așa pe cum este inferit în matriculă.

2. Veneratul Cler să vegheze într'acolo, ca numele de familie ale tuturor credincioșilor asemenea să se păstreze pretutindinea, ca astfel să-i ferească de urmările neplăcute ale dispozițiilor legale.

În comunele acele, unde purtarea matriculei civile e încredințată vre-unei persoane,

care nu cunoaște limba română în așa măsură, încât să poată scrie corect numele de familie române, preotul respectiv îi va sta într'ajutor astfel, că-și va da credincioșii, ca în fiecare caz de înmatriculare să se prezenteze la matriculantul civil cu numele familiar scris corect și legibil pe o ședulă, și să ceară respective să pretindă, ca numele de familie să-l inducă în matriculă așa pe cum îl prezentează în ședulă.

Blaj din ședința consistorială ținută la 21 Iuliu 1906.

Dr. Victor Mihályi,
Arhiepiscopul și Mitropolitul gr.-cat.
de Alba-Iulia și Făgăraș.

Orice om nepreocupat și cu simțeminte curate ar fi fost în drept a aștepta, ca acest cercular, ținut într'un ton atât de loial și corect să fie adoptat nu numai de toată suflarea românească, ci executarea lui să întâmpine sprijin și din partea organelor guvernului.

În loc de aceasta însă Domnul ministru de interne a aflat de lipsă a îndreptă cătră v.-comiții comitatenzii un ordin circular, în care se ocupă cu vădită displăcere de cele cuprinse în cercularul consistorului nostru arhiepiscopesc. Iată ce zice Dl Andrassy:

Nr. 66517—1907. IV. b. M. M.

Obiectul: Modalitatea de a scrie numele de familie românești.

Ordin circular.

Mi-a venit la cunoștință că arhiepiscopul și mitropolitul gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș în cerculara sa publicată la 21 Iulie anul trecut, cu provocare la dispoziția cuprinsă în §. 44 art. XXXIII din 1894, obligă pe preoții și credincioșii arhidiecezani, ca numele de familie al românilor, în toate scrisorile fie de orice natură și în orice limbă, să-l scrie din literă în literă astfel, pe cum se cuprinde acela în matriculă (confesională); mai departe ca preoții să stăruie, ca numele de familie să se păstreze în forma aceea, în care ocură în matriculă (confesională).

În scopul acesta deodată dispune, ca preoții în comunele acelea, în cari oficiul stării civile îl conduc indivizi de aceia, cari nu posed limba română în așa măsură, încât să fie în stare a scrie corect numele de familie (cu ortografie română), să-i dedee

pe credincioși la aceea, că în fiecare caz de înmatriculare să se prezinte la oficiul stării civile cu o ședulă, pe care să fie scris numele de familie a respectivului conform ortografiei românești și matriculei confesionale, și să pretindă dela oficialul stării civile ca să-i scrie numele în matricula de stat după cum e scris pe ședula produsă.

Față cu intențiunea și eventualele urmări ale acestei ordinațiuni eclesiastice, dorind să asigurăm necondiționat dispozițiunile Instrucțiunii pentru oficiile stării civile relative la restabilirea numelor de familie schimosite (elfordított). Te recerc. să îndrumi pe oficialii stării civile de sub iurisdicțiunea Dtale, ca în cazurile de înmatriculare legate de insinuare verbală, fără conziderare la ședulele ce eventual le-ar produce insinuatorii, să se conformeze strict celor cuprinse în punctul 5 al §-lui 55 din Instrucțiunea pentru oficiile stării civile.

Budapesta la 20 Iuliu 1907.

Andrassy m. p.

La prima privire s'ar părea, că ordinul acesta n'are nici o importanță și că el s'ar referi numai la „restabilirea numelor de familie schimosite” (se înțelege cele magiare), cu cari cercularul consistorial nu are nimic de a face.

Dacă însă îl esaminăm mai de aproape vom află că ordinul acesta ministerial mai ales în consecințele lui practice e de o importanță foarte mare.

Înainte de toate prin faptul, că nu combate în merit dispozițiunile cercularei consistoriale dovedește preste orice îndoială corectitatea și baza legală inexpugnabilă a acestei circulare.

Dacă Domnul ministru ar fi aflat în circulara consistorială și numai o umbră de abatere dela dispozițiunile legii, ne putem închipui, că în dragostea-i mare pentru biserica noastră și pentru toate instituțiunile noastre românești, nu s'ar fi oprit decât la un dorgatoriu aspru, la adresa călcătorilor de lege și a trădătorilor de patrie. Așa însă a trebuit să se mărginească la „restabilirea numelor de familie schimosite,” sub scutul cărora, oficialii stării civile să poată

Sz. k. u. Mell.

ÉRK. 1907 SZEP. 16. [Logo]

KOLOZSVARI KIR. UGYVRSZSAG

comite cele mai nerușinate abuzuri față de numele de familie românești.

Iată ce dispune instrucțiunea citată Nr. 80,000/1906 B. M. la p. 5 §. 55.

„5. Dacă din cutare estras matricular să vede, că vreun nume de familie s'a schimonosit (elferdittetett) în matriculă, respective s'a schimbat de tot primind sunete străine după ortografia limbei aceleia în care s'a condus matricula din chestiune (d. ex. s'a scris Sabó în loc de numele de familie Szabó, Suciú în loc de Szücs) și respectivul individ sau familie se numește cu numele de familie original: numele de familie din chestiune cu ocaziunea inferirii singuraticelor cazuri matriculare sunt de a se inferi în matricula de stat în forma originală corectă. Dacă schimonosirea a strafomat numele de familie în mod esențial, lângă numele de familie adevărat este a se scrie și numele schimonosit între paranteze“.

Ei bine, aceasta dispozițiune e destul de clară; ea a fost și este observată cu destulă, ba credem, chiar cu prea multă strictetă din partea oficialilor stării civile, și pe cum am amintit, circularul consistorial nu se referențe de loc la ea.

Cu toate acestea Domnul ministru află de lipsă, ca dând espreșiune nedumeririi sale față de „intențiunea“ circularului consistorial, — să pună în fața acestuia dispozițiunea instrucțiunii ministeriale citată, pe care o interpretează și o îmbracă într'o haină atât de elastică, încât să încapă în ea toate

intențiunile rezervate ale dânsului. Interpretarea arbitrară și intențiunile rezervate ale Domnului ministru se văd din pasagiul ultim al ordinului, în care îndrumă pe oficialii stării civile să nu bage în seamă ședulele, ce eventual le-ar prezenta insinuatorul, fără însă a determina exact, că nebagărea aceasta în seamă să se întâmple în toate cazurile de inmatriculare legate de insinuare verbală (e știut, că legea și respective instrucțiunea minist. de interne Nr. 60000/1895 înșiră taxative cazurile de inmatriculare, în cari insinuarea are să se facă în scris), ori doară numai când e vorba de „restabilirea numelor de familie schimonosite.“ Textul ordinațiunii ministeriale tradează acel înțeles ca și când Domnul ministru ar evalifica prezentarea ședulei de un fapt, care deroagă insinuării verbale, și nu ne îndoim, că cea mai mare parte a oficialilor stării civile vor înțelege astfel ordinațiunea și în fiecare caz vor denegă a luă în considerare ședula prezentată, ceea ce cu toată probabilitatea, a intenționat și Domnul ministru. Și aceasta este urmarea nedreaptă și pentru noi dezastroasă, a ordinațiunii ministeriale de care ne ocupăm.

Cu privire la purtarea și la scrierea numelui de familie avem următoarele dispoziții legale:

§. 44 art. de lege XXXIII ex 1894 dispune:

„Nimenia nu poate purta alt nume de familie și de botez, decât acele, cari îi sunt inferite în matricula sa de naștere“

În înțelesul acestei legi Dl ministru al cultelor și instrucțiunii publice în scrisoarea sa din 21 Martie 1903 Nr. 17595 adresată ordinariatelor pretinde că în diplomele de evalificație ale învățătorilor, numele și conumele acestora să se scrie întru toate conform matriculei de botez (v. cerc. conz. 2/V 1903 Nr. 1944).

Instr. minist. de interne Nr. 80,000/906 în §. 55 (cel citat de Dl ministru) p. 1 zice:

„Deosebită grijă trebuie a se purta întru scrierea *exactă, lămurită și deplină* a numelui și conumelui, și spre aceea, că conumele indivizilor din aceeași familie să se scrie la fel“. — Spre scopul acesta instr. minist. de interne Nr. 60000/95 mai dispune, că „pentru scrierea la fel al numelui de familie trebuie să se compareze cu inferirile făcute mai înainte în matriculă, despre aceeași familie“.

Instr. minist. de interne Nr. 60,000/95 §. 36 alin. ultim leagă de conștiința oficialilor stării civile ca . . . „înainte de inferire în matriculă să fie pe deplin în curat cu starea faptică și cu datele, ce trebuiesc inferite și inferirea întâmplată să nu o subscrie până atunci, până când nu s'a convins peste orice îndoială, că în inferire nu s'a străcurat nici o eroare. Spre scopul acesta e conzult, că mai cu samă matriculanții cu praxă mai puțină să scrie pe hârtie separată datele ce sunt de a se inferi, și numai atuncia să îndeplinească inferirea, dacă înșămnările acestea prealabile le-a aflat de corecte, și acelea le-a primit de corecte și înșădnătorul“.

FOIȚĂ.

Sfântul Petru pe pământ.

— dela sate. —

II.

„Petre! Ți-a sosit vremea. Dute iară pe pământ și acum îți dau răgaz să poți petrece patru săptămâni, ca în anul trecut.“

Sfântu Petru vesel să coboară iar între oameni, dar — după patru zile iar sosește înapoi la raiu.

„Cum Petre te-ai și întors după patru zile, că te-am lăsat pe patru săptămâni?“

„Vai, Doamne! N'am mai putut răbdă, să văd atâta durere, atâtea năcazuri și atâta chin, de cari sufer acum bieții oameni. De abia au sârmanii, cu ce să o mai ducă de pe o zi pe alta. Și pe lângă aceste îi mai jucănesc acum și pentru dări, pe cari în lipsa și sărăcia lor nu le-au putut plăti. — Acum Doamne să vezi, cât te pomenesc și cum să roagă de mila și ajutorul tău.“

„Dar văduva aceea, la care i-a fost ars casa? Ce s'a ales de ea?“

„O, Doamne! La aceea îi merge bine. Are acum casă nouă și frumoasă, copilașii îi sunt sănătoși și cei mai mărișori merg la școală, sunt isteți și învață bine, făcându-i mare bucurie, și unde pot, îi mai dau și ei mână de ajutor mamei lor. O, cât de mul-

țumitoare e sârmana văduvă pentru mila Ta Doamne, cât te pomenește de cu drag, și cât de mult să roagă Ție ea și toată casa ei pentrucă de orice se apucă îi iese bine, și ea cunoșteă, că toate acestea sunt darul Tău și singur mâna Ta îi stă întru ajutor.“

Anul, care a urmat după cel îmbelșugat, a fost un an rău pentru bieții oameni, iarna fusese preste așteptare grea și lungă. Căzuse de tot multă zăpadă, urmând după aceea un ger cumplit. Oamenii își isprăviseră nutrețul, și cu toate acestea nu să mai desprimăvără, să se poată scoate vitele la iarbă. Apoi topindu-se zăpada, ieșiră pe multe locuri apele, făcând mari stricăciuni ierburilor și sămănăturilor de pe lângă ele. Pe unele locuri din cauza zăpezii și a șoarecilor holdele ieșiră tare rari, și a trebuit să se are pământul din nou. Numai târziu se putură apuca oamenii de sămănăturile de primăvară. Abia se isprăviseră acestea, și apoi a urmat o secetă cumplită, cu călduri tropice. Ploi au fost foarte rari și neldestulitoare, așa cât pământul mai niciodată nu a căpătat umezală de ajuns mai ales la șesuri. Așa călduri mari erau, cât se uscasse iarba de pe pășuni, așa cât trosnea sub picioare, ca și când ar fi fost înghețată de brumă. În urma acestora vitele nu mai aveau ce mânca, încât răcneau de foame. Ierburile de cosit au rămas mici și așa fân a fost de tot puțin, încât a trebuit nutrite cu paie și cu tului, și nici de acestea nu prea erau, pentrucă

în urma secetei holdele încă au rămas rari și mici, iar cucuruzele nu s'au putut desvoltă. Pe unde s'au mai făcut, au fost subțiri în paiu și galbine, cu rod slab, iar pe multe locuri s'au topit și uscat cu totul fără a rodi. Recoalta în bucate a fost de tot slabă și neldestulitoare. Vitele, fiind rău nutrite și slabe, oamenii nu le puteau vinde, căci n'avea cine să le cumpere, iar vite grase cine ar fi putut duce la târg, neavând nici oamenii mai ce mânca, necum să aibă cu ce îngrășa vitele. Au de foamete.

Să ne mai mirăm dară, dacă Sfântu Petru s'a grăbit a se întoarce iar la raiu de pe pământul prefăcut acum într'o adevărată „vale a plângerilor“, și dintre oamenii cuprinși de atâta mizerie?

* * *

Oameni buni! În toată viața voastră aduceți-ve aminte de cuvintele Psalmistului și nu le uitați nici odată, nici în bine, nici în rău:

„Dându-le tu lor, vor adună deschizându-ți tu mâna ta, toate se vor umplea de bunătațe.“

„Întorcându-ți tu fața ta, se vor turbură, luă-vei spiritul lor și se vor sfârși și în țărâna lor se vor întoarce.“

„Trimite-vei spiritul tău, și se vor zidi și vei înol fața pământului.“

(sfârșit).

Nicu.

Observăm, că instrucțiunea ministrului de interne Nr. 80,000/1906 s'a dat după sancționarea art. de lege XXXVI/904 despre modificarea legii XXXIII/1894 și pe cum se vede e cu mult mai rezervată decât instrucțiunea ministerială Nr. 60,000 din 1895 în cât privește scrierea numelor de familie.

Din dispozițiile citate, în a căror traducere am ținut să redăm cât se poate de fidel textul original magiar, deci să ni-se ierte dacă e cam servilă, — credem că se oglindează destul de limpede datorințele oficialului stării civile față de scrierea numelui de familie.

El este dator să-l scrie în matriculă așa pe cum îl prezintă însinuatorul, pe cum se scrie în familia respectivă sau pe cum ocură în matriculele de mai înainte adeva în matriculele bisericești. Împlinirea acestei datorințe este ușoară când oficialul stării civile are de a face cu persoane știutoare de carte, sau cari au la mână estrase din matriculele de mai înainte, dar e foarte greu atunci, când, are de a face cu analfabeți, cari nici înșiși nu pot da informațiuni esacte, nici nu sunt în stare a controla corectitatea înmatriculării. În cazurile acestea ședulele prescrise în cercularul consistorial fac un serviciu atât de prețios oficialului, încât acesta dacă nu știe românește ar trebui ca însuși să ceară astfel de ședule dela analfabeți, și Domnul ministru de interne dacă ar avea gând curat în executarea legii acesteia ar fi trebuit să salute cu bucurie dispoziția aceasta din cercularul consistorial și să o impună și organelor sale.

În loc de aceasta vine cu un ordin ambiguu și confuz, anume întocmit ca să sancționeze abuzurile, ce le comit oficialii stării civile față de numele de familie românești, și să le servească de stimul, ca abuzurile acestea în venitor să le comită în măsură potențată.

Știm doară cu toții, că oficialii stării civile departe de a se mârșini la „restabilirea numelor de familie schimonosite,” dar numele de familie românești, cari sunt ce e drept de origine magiară, dar s'au împământit în l. română, le corump și le prefac de nou în nume curat magiare fără nici o rezervă, iar numele curat românești le scriu consecvent cu ortografia magiară și fac din Căndea Kingye, din Murășan Marosán etc. corumpând astfel

sunetele limbei românești, cari nu pot fi redade într'o ortografie străină, — ba unii în urma ordinului ministerial din chestiune (ori poate o fac și acum dar date pozitive nu avem) vor merge și mai departe și numelor curat românești le vor da terminațiune magiară ori le vor chiar traduce d. es. vor scrie Marosi în loc de Murășan, ori Mezösi în loc de Cămpăan, „schimonosind astfel înșiși numele de familie.”

Domnii acestia se simt în drept ori chiar datori a se atinge cu gânduri păcătoase și a pângări una din cele mai sfinte comori ale noastre, numele nostru de familie.

Încă mai putem pricepe, că un biet jandarm, amplotat dela calea ferată ori alt nenorocit cu pâne de a statului ungar, în urma vreunui ordin satanic să-și magarizeze numele, ca astfel să evite o eventuală preterare ori chiar degradare și să-și scape familia de mizerie și de foame, dar ca aceia, cari sunt puși anume să poarte evidință și să păzească curățenia numelor, aceia să le schimonosască și corumpă, aceasta nu o înțelegem și nu o putem cualifica decât de o falsificare intenționată și sistematică a numelor de familie. Domnul ministru de interne prin un astfel de ordin tendențios și ambiguu se face complice acestei operațiuni, fără ca să poată avea cel puțin mângaierea și satisfacțiunea de a se provoca la vr'o lege, din celea multe și nedrepte aduse contra noastră.

N'avem deci nici un motiv de a ne teme de acest ordin ministerial.

Clerul nrstru are să urmeze cu toată hotărârea și conștiințiozitatea, cele dispusă în circularul consistorial, și toți câți vor băga de samă, că în oarecare caz li-sa scris numele greșit în matriculă, să ceară pe calea sa restabilirea numelui original și curat, tocmai pe baza §. 55. p. 5 din instrucțiunea ministrului de interne Nr. 80,000/906 invocată de Domnul ministru.

Datori suntem să dăm importanță cuvenită chestiunii acesteia, pentru că în scurtă vreme ne vom trezi, că în matriculele de stat, cari singure vor fi recunoscute de valide, cele mai multe nume de familie românești vor fi scrise ungurește și iată-ne cu numele maghiarizate pe furis și pe deandetele.

De aceea credem, că chestiunea merită să nu se ia de loc dela ordinea zilei, ci discuția ei să se continue în presa noastră. Să se dee

publicității toate cazurile de abuzuri ce se constată ori unde, iar deputații nostri să aducă în discuție parlamentară aceasta ordinațiune nedreaptă a domnului ministru de interne, prin care în mod volnic tinde la magiarizarea numelor *nemagiar e.*

Cronică.

(Continuare și fine).

Ce privește cetirea sf. Scripturi ca mijloc necondiționat întru ridicarea religiozității și moralității credincioșilor, o recunoaștem, dar nu în mod exclusivistic. Cea mai sublimă, dar și cea mai grea carte e sf. Scriptură; înțelegerea ei presupune pregătiri științifice, cari puțin le pot avea. Mai ales la Test. Vechiu. Din interpretarea sf. Scripturi făcută de un țaran, calfă de păpușar, croitor, etc. s'au născut cele peste 300 secte ale protestanților de azi! Înșiși protestanții recunosc, ce prezervative mari recere cetirea sf. Scripturi, mai ales la copii și popor; și cea mai mare greșală a fost din partea societăților biblice: a trimite misionari în țări sălbatice, cari nu făceau alta, decât puneau în mâna fiecărui indigen o carte, să se ferească! Deci la cetirea sf. Scripturi în popor, se recer anumite condiții.

Acesta a fost punctul de vedere al Bisericii totdeauna. Nu e drept, că Luther ar fi scos biblia de sub scaun. Din primele veacuri ale creștinismului, treptat cu convertirea popoarelor, aflăm sf. Scriptură tradusă în diferite limbi. Dela inventarea tiparului până la reformatie (în decurs de vre-o 70 ani) aflăm sute de ediții ale Bibliei. După ce însă Biserica a observat, că protestanții în edițiile lor falzifică Scriptura (în traducerea lui Luther s'au constatat, de un alt protestant, vre-o 1400 greșeli) și că mania de a ceti Biblia nu e spre folosul, ci spre stricăciunea credincioșilor, a luat anumite dispoziții față de cetirea liberă a sf. Scripturi. Acestea se refer însă numai la edițiile, de cari trebuie să se folosească creștinii noștri. Înșas cetirea cărților sfinte nu a fost condamnată niciodată, ci totdeauna recomandată credincioșilor. Papa Leo XIII. a conces indulgențe diferite celor ce în fiecare zi cetesc barem 1/4 oară sf. Scriptură. În Franța, Italia sunt anumite asociații pentru propagarea cărților sfinte. Papa de acum încă de cardinal eră cel mai mare părtinitor al lor. Și când în 1903 ca Papă, a primit asociația sf. Ieronim (pentru propagarea cărților sfinte), a grăit următoarele:

„Cu cât mai mult și mai bine se cetesc cărțile sfinte, cu atât mai mare avânt ia viața bisericească. Evangelia e o carte care folosește tuturor și suplinește toate. Vreți să cetiți povestiri? Evangelia e înainte de toate carte istorică, povestire. Eu — zicea Papa — care am crescut între popor și am fost în strânsă atingere cu el, știu, ce-i place poporului. Dacă povestesti poporului ceva din Biblie, toți te ascultă cu atenție încordată și totdeauna cu folos mare. Iar dacă oratorul de pe amvon nu cetește istorisirile din sf. Scriptură cu destulă apăsare, cu înțelegere, însuflețire și pătrundere; dacă nu le redă precis, dacă pildele Domnului Hristos

nu le istorisește cu deamănuntul, dacă amestecă ceva dela sine: oricât de învățat să vorbească, poporul va zice, acesta e un orator, care nu cunoaște bine sf. Evanghelie, deci nu plătește nimic. Evangelia e o predică gata; să o dăm în mâinile poporului și toți vor trage foloase mari din ea, vor ceti de acolo cuvintele simple și nesfârșit de sublime ale Domnului Hristos... Se nu zică nime, că poporul nostru nu se pricepe la aceasta, nu-i drept, poporul are minte mai ageră, decum se crede. Poporul ceteste bucuros istoriile evanghelice, le pricepe, le știe aplica șiși, poate mai bine, ca mulți oratori etc." (V. Religio, 1 Sept. 1907).

Am adus în întregime sa cuvintele aceluia, cari e azi cea mai mare autoritate bisericească, ca să știm și noi asemenea prețui cetitul sf. Scripturi atât pentru noi, cât și pentru popor.

Deci bine gândeste Păr. Morariu, când pretinde, că între poporul român să se lățească cetitul sf. Scripturi. Bun ar fi și un institut biblic rom.-ortodox, pentru înleznierea edării sf. Scripturi și altor cărți religiosomorale. Din punct de vedere național ne-am bucura de un avânt ce ar lua ceeaaltă biserică românească. Aici îmi vine aminte ceva. Un prietin mi-a făcut odată observarea: nu s'ar putea, că ambele biserici românești (unită, neunită) să convină în acelaș text al sf. Scripturi și al cărților rituale și să folosim toți aceeaș ediție românească? În cazul acesta — zic eu — și institutul biblic ar putea fi un așezământ comun al tuturor românilor. Și dacă s'ar putea trece peste dificultățile tehnice — ca să le numesc așa — rămân greutăți principiare — bisericești, cari niciodată nu vor fi supărate.

Nu rămâne alta, decât că fiecare să-și cultiveze agrul său și să concurăm unii cu alții în bine. În specie ce privește sf. Scriptură la noi uniții, repetăm cele scrise alte dăți despre edarea cât mai urgentă a aceleia, atât cu note, pentru credincioși, cât și a unei ediții cu text pur. Iar pentru înleznierea edării acesteia, cât și a altor scrieri și periodice bisericești mai bine ar fi — demult ar fi trebuit — să înființăm o *asociație literară-bisericească*, cu sediul în Blaj¹⁾. Așa, cum au ungurii Szt.-István-Társulat, cum au nemții, francezii, englezii catolici diferite atari asociații. Numai să nu aibă soarta altor asociații românești!

Despre astfel de lucruri vom mai vorbi.

Cronioarul.

Dare de seamă. Mercuri și-a tinut dl. *Iuliu Maniu* deputatul cercului Vinț dare de seamă în comuna Cergăul mare. Erau de față toți preoții și învățătorii din comunele apropiate și peste 1000 oameni. Deputatul a fost întâmpinat la capul Cergăului mare de un banderiu care purtă în frunte steagul care l'au adus biruitor dela Vinț părinții ficiilor din banderiu. În sat l'a întâmpinat cu o frumoasă vorbire dșoara *Olimpia Popa*.

În darea de seamă a spus dl. *Iuliu Maniu* ce a făcut în dietă, cum au fost

¹⁾ Ediția cea nouă a Bibliei în românește și provăzute cu note tălcuitoare se gătește acuma de vre-o 15 ani și se apropie de terminare. Lucrarea aceasta uriașe întru adevăr nici nu poate, să se termine în scurtă vreme, și ne pare deci, că avem să așteptăm cu răbdare cuvenită terminarea ei. Red.

tractați de rău și mișelește dânsul și soții săi, deși au cerut numai lucruri drepte. A promis că va rămânea credincios principiilor sale de până aci; a sfârșit indemnând pe oameni la alipire față de biserică și școală și față de conducătorii lor.

A vorbit apoi Dnul *Dr. Ioan Bălan*, despre votul universal și dnul *Ștefan Roșian* despre situația politică arătând principiile false, de cari sunt conduși politicianii unguri de azi. Pe urmă dl. *Ioan Popa*, preotul din Cergăul mare a prezentat un proiect de rezoluție, care s'a primit cu unanimitate. Iată textul acestei rezoluții.

Alegătorii și poporul român din cercul Vințului de jos adunați la 11 Septemvrie n. 1907 în Cergăul mare au primit unanim următoarea

Rezoluțiune:

1. Votează încredere iubitelui lor deputat *Dr. I. Maniu*, cum și întregului partid naționalist din camera ungară. Le mulțumeste pentru ostenețele aduse pentru binele popoarelor, ale căror interese le apăra în camera ungară. Se declară solidari cu deputații naționaliști în toate celea, ce le-au făcut până acum în cameră și afară de cameră.

2. Cer cu înzistintă introducerea votului universal, secret, egal și votarea directă prin comune, și pentru aceasta roagă să-și pună toate puterile în luptă, ca proiectul despre acest vot să se depună pe masa camerei încă în toamna anului acestuia, 1907, și să se facă un drept universal drept, vrednic de acest nume.

3. Hotărăște trimiterea acestei rezoluțiuni la clubul partidului naționalist din camera ungară.

Oamenii s'au purtat cât se poate de cinstit, n'a fost lipsă de cei 11 jandarmi aduși din depărtare.

Duminea viitoare va ținea dare de seamă la Roșia și Ohaba în 21 și 22 pe valea Mureșului, apoi săptămâna următoare la Cut, Spring etc.

Anuarele școlaelor române.

(Continuare).

Năsăud. Ulterior am primit și anuarul gimnaziului din Năsăud, din care estragem următoarele: *Profesori* ordinari au fost 11, afară de director, suplenți 3, la olaltă 15.

Scolari la finea anului: 276 (din 286), gr. cat. 203, gr. or. 55, romano cat. 8, ev. ref. 2, izr. 7; români 258, magiari 12, germani 6.

Condiția socială a părinților: economi 122, preoți, învățători etc. 93, oficianți 30, industrieși-comercianți 17, alții 14.

Din România au fost 2.

Progresul: eminenti au fost 22, buni: 32, suf. 129, nesuf. dintr'un studiu: 49, din mai multe 44.

La examenul de *maturitate* au fost admiși: 34, s'au retras 4, rămân 30. Eminentii au fost 3, buni 5, suf. 16, uesuf. dintr'un studiu 5, din mai multe 1.

Ajutoare. Stipendiști: 4. (3 stipendi de câte 120 cor. și unul de 80 cor.) Ajutoare de câte 20 cor au primit 2. La masa ștudentilor au primit prânzul gratuit 8. Masa ștudentilor are un capital de 6809 cor.

Colecțiuni: Biblioteca profesorală constă din 3716 opuri în 4996 vol. iar a tinerimii din 2687 opuri în 3026 vol.

Muzeul pentru științele naturale are: tabele 87, animale, modele anatomice etc. 1380. Colecția botanică are 82 tabele, 5382 plante presate; preparate etc. 58. Colecția mineralogică: 16 tabele, 1968 minerale și 421 diferite modele.

Didactrul e pentru cei din comunele fostului district militar al Năsăudului de 6 cor. Din alte ținuturi e pentru clasele inferioare 12 cor. pentru clasele superioare 20 cor. la an. Alte taxe: pentru fondul de penziune al profesorilor 6 Cor. pentru programă 2 cor. și alte 6 cor. pentru diferite trebuințe.

V. Glase.

E aproape uz, ca anuarele se conțină și unele *studii*, scrise de vre-un profesor al institutului. Acesta este un uz atât de general, de e ceva de neînțeles, când vreun anuar apare fără studiul stereotip. Ei, un corp luminat de profesori învățați consideră studiul premergător din programă totdeauna de o datorință de onoare.

Dintre anuarele amintite au studii: Cel din Blaj: *Igiena școlarului* de *Dr. Ambroziu Cheșian*; cel al gimnaziului din Brașov: *Excursiune școlară în Italia* de *Dr. Iosif Blaga*; Brașov (școala comercială). *Ideii de reformă în domeniul învățământului de azi și O vizită la expoziția generală din București*, ambele de *N. Sulică*; *Benuș* (școala de fete). *Maiul*, comedie pentru copii, localizată de *Elena Fabian*; *Sibiu* (școala de fete). *Despre importanța educației fizice* de *Victor Păcală*. Celealalte programe nu au studii.

(Va urma).

CORESPONDINȚE.

Peregrinajul din Șișești.

În anul acesta Sântă-Măria s'a sărbătorit în Șișești, cu o mulțime de popor adunat din patru comitate: Maramuraș, Sătmar, Sălaj și Solnoc-Doboca. Credința introdusă în faptă, servea o priveliște înalțătoare, am văzut bătrâni încărunțiți, bărbați vigoroși, muieri în vârsta cea mai plăcută a vieții, tineri și tinere cu mare nădejde în viitor și copii fragezi; cari cu toții pătruși de pietate într'un glas laudau pe fecioara Maria.

Chiar și frumuseța locului și spațioasa biserică zidită artistic, o imitație în miniatură a bisericei Sfântului Petru din Roma, este peste tot acomodată pentru desvoltarea pietății și ridicarea simțului religios.

Poporului dornic și sătos de un cult înălțător de suflete în acest loc și ținut, situat sub o ramură a Carpaților la poalele muntelui, într'o comună plină de pomi roditori ca o grădină cultivată cu multă pricepere și sirguintă: află plăcere se peregrineze zile întregi ca să-și vadă votul implinit.

Începând din orașul Baia-mare terenul se tot ridică, până trec procesiunile prin doue sate și ajung în Șișești, sub piciorul de munte la o înălțime de câteva sute metri, aceasta înălțare treptată a pământului, dă locului de rugă un aspect poetic. În per-cursul acestui drum și poteci găsești păduri, livezi, văi isvoară și umbre sub cari drumeții

obosiți ață recreare plăcută. Frumuseța locului ridică și mărește simțul de pietate, cătră marele măestru și creator al naturii, puternicul Dumnezeu.

După cum trupului sătos trebuie să-i dăm apă răcoritoare, întocmai și sufletul caută istorul dătător de viață, ca să-l întărească și mulțumească, în mijlocul multor greutăți, ispite și încercări, la cari zilnic este espus.

Locurile pentru peregrinaje mai vârtos în zilele noastre sunt de susținut, apărut și întărit, căci printrânsele putem feri și apăra poporul de multele învățături greșite și-l putem întări în credința străbună a bisericii noastre. Prin aceste procesiuni se lățește literatura religioasă să vând cărți cu sutele, se dă curs înfloritor industriei bisericesti: haine, cruci, prapori, icoane etc.

Educațiunea religio-morală străbate cu mult mai ușor în rândurile poporului, prin dezvoltarea și introducerea peregrinajelor întocmite și controlate ca să nu se abată dela ținta adevărată.

Aceste conveniri pie, pentru popor dau și o distracție plăcută, leagă cunoștință, își dau silința să se aprecieze unii pe alții, se desvoaltă emulația în lauda și mărirea lui Dumnezeu, se dă curs mai dezvoltat pentru industria de casă, luând și dând forme de țesătorii etc. Aci de cele sufletești a poporului, în lipsa parohului Dr. V. Lucaciu care oră la Beiuș unde a fost și ales deputat s'a îngrijit 5 preoți. În curs de trei zile peregrinații au fost mărturisite și împărtășite cu sfânta cuminecătura cu toată acuratețea, spre mulțumirea generală.

Predica solemnă, a fost rostită de părintele Constantin Lucaciu preotul din Crai-Dorolt, cu multă pricepere, tărie și efect în ascultători, despre temperanță, crutare și iubire.

Când gloata numărăoasă de credincioși au aflat rezultatul îmbucurător alesului dela Beiuș, într'un glas au cântat miile de credincioși: La mulți ani!

Sătmăreanul.

MAI NOU.

Procesul nostru.

Lunia trecută s'a ținut la Curtea cu jurați din Oluj, pertractare asupra celor trei articoli improcesuați încă în anul trecut pentru că ar cuprinde agitare și cari acum iarăș veniseră înaintea Curții, fiindcă Curia din cause formale, nimicise sentința. Dl **Aurel C. Domșa** asupra căruia căzuse rezponzabilitatea a fost apărut de avocatul **Dr. Iuliu Pordea**. Cu tot discursul foarte elocuent și documentat a distinsului avocat, și cu toate că acusa procurorului se redusese aproape numai asupra unui articol, Curtea cu jurați a aflat toți trei articoli de agitatori și dl A. C. Domșa, pedepsit ca și în rândul trecut cu **8 luni temniță de stat, 1200 coroane amendă și suportarea spelor**. Sentința s'a apelat din nou.

Doi morți mari.

Săptămâna trecută ne-a adus done știri jalnice, done pierderi cari lasă un adânc simțit gol în urma lor. Academicianii **B. P. Hașdeu** și **Iosif Vulcan** nu mai sunt. Cel dintâi a fost unul dintre puținii șavanți români, a căror geniu s'a impus în mare măsură și lumii culte străine. Intemeietorul istoriei critice, filolog de o vastă erudițiune, el a lucrat cu deosebit succes și în ceialalți rami ai literaturii, în proză și în viersuri, redactând reviste și scoțind broșuri după broșuri. Moartea genialei sale fiice **Iulia**, a înfrânt vioiciunea acestui muncitor extraordinar de viguros, inclinandu-l spre credința spiritistă, în care nenorocitul părinte spera să-și revadă, aici încă, pe scumpa lui copilă. Averea întreagă și-a testat-o prințului Nicolae. După Hașdeu a rămas și o mulțime de manuscrise.

Iosif Vulcan, colegul de Academie al lui Hașdeu, e fără îndoială o personalitate literară mai mică. Pentru noi cei de dincoace, Vulcan și-a câștigat însă titlul neperitori la recunoștința noastră.

A scris aproape în toate genurile literare; a redactat timp de 40 ani revista „Familia,” care multă vreme a fost singura lectură a Românilor de dincoace. Societatea pentru fond de teatru român este, în mare parte, tot meritul bătrânului Vulcan.

Plecăm cu evlavie steagul nostru, în fața acestor done mărețe umbre, cari s'au învrednicit de recunoștința întregului neam românesc.

Nr. 846—1907.

CONVOCARE.

În sensul §§-lor 23 și 26 din statute membrii Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român se convoacă la

Adunarea generală ordinară

în Bistrița, în zilele de 21 și 22 Sept. n. 1907.

Programul adunării este:

Ședința I.

Sâmbătă, la 21 Sept. n. la oarele 11 a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegatilor prezenti
3. Raportul general al Comitet. central.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
 - a) examinarea raportului general;
 - b) cenzurarea socoteililor anului 1906 și a proiectului de budget pentru anul 1908;
 - c) inscrierea membrilor.
5. Prezintarea eventualelor propuneri.¹⁾

Ședința II.

Duminică, la 22 Sept. st. n. oarele 10 a. m.

1. Rapoartele comisiunilor
2. Alegerea comitetului central, a preșidentului și a vice-preșidentului.
3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1908.

¹⁾ Eventualele propuneri au să fie prezintate în scris prezidiului Asociațiunii (în Sibiu, Strada Morii Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

4. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.
5. Inchiderea adunării generale.

La oarele 4 d. a. ședința festivă a secțiunilor științifice-literare și conferințe publice, ținute de Dnii **Gr. Pletosu** și **Octavian Goga**.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.” ținută la 24—26 August 1907.

Iosif Sterca Suluțu m. p.
preșident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
secretar.

Invitare de abonament.

P. T. Domni cetitori și abonenți sunt rugați, să binevoiască a-și renoua abonamentul.

De asemenea rugăm și pe abonenții, ce sunt în restanță cu prețul foaiei atât de pe anul acesta, cât și de pe ani trecuți, să binevoiască a ni-l trimite, căci foaia suferă lipse mari, neputându-și acoperi trebuințele sale și datoriile față de tipografie.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Noutăți.

Știri personale. Sănătatea I. P. S. S. Mitropolitului spre bucuria și mângăierea noastră a tuturor, se îmbunătățește mereu. Escel. Sa a părăsit patul și zilnic face preumblări prin chilie ori grădină.

Hymen. **Ioan Vișa**, v.-notar Șeica-mare și **Leontina Horsia**, fata parohului din Bia, anunță cununia lor care se va celebra Sâmbătă (Sta Maria) în 21 Septembrie st. n. în Biserica gr. cat. din Bia-magiară.

Convocare. În sensul comisiunii de datto 30 August 1907 Nr. 734 al comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, convoc în comuna Gârbova inferioară pe ziua de 22 Septembrie stil nou 1907 la 3 oare p. m. în biserica gr. cat. adunarea generală a tuturor celor ce se interesează de cultura și literatura poporului român spre a înființa și constitui un despărțământ nou al Asociațiunii Aiud—Teuși, constatator din orașul Aiud, cercul pretorial Aiud, și comunele Galda de jos, Benic, Galda de sus, Intregalde, Mesentea și Oeșdea. **Ioan Maior**, protopop, delegatul comitetului central al Asociațiunii.

Necrolog. † **Ioan Mihali** paroh deficient gr. cat. în Călăcea, după scurte dar grele suferințe a adormit în Domn. în 30 Aug 1907 în etate de 83 ani și 54 ani al fericitei sale căsătorii împărtășit fiin cu sfințele Taine ale muribunzilor.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

M. M. Un toast ținut la o masă cu caracter intim mai mult, nu știm ce importanță ar putea să aivă. Nu-l putem publica, ori cât de clasic, ni-sar părea.

Disciplină și răspundere — și — **Sfințirea bisericii din Rusul-de-sus**, — au sosit prea târziu pentru acest număr.

Partea literară.

Ingrijirea sănătății,

cuvântare ținută de prof. Dr. A. CHEȚIANU, în Lunca, la 1 Septembrie n. 1907, cu ocaziunea adunării Despărțământului Blaj al „Asociațiunii”.

Iubiților! Știți cu toții, că azi eră să vină capul bisericii noastre înalt Presanția Sa Domnul Mitropolit dela Blaj, ca să pecetluiască munca Dvoastre, cu munca Sa, sfințind și închinând aceasta biserică lui Dumnezeu, Domnului Domnilor și Impăratului Impăraților.

Dumnezeu însă, a cărui fapte și rânduieli rămân tainice și neînțelese de noi, a potrivit lucrurile altfel. Pe neașteptate, ca din senin, a venit asupra I. P. Sale o boală grea, care i-a tăiat nădejdea de a putea sfinți aceasta biserică, și l'a împedecat astfel dela împlinirea dorinței D-voastre și a dorinței Sale.

Deodată cu sfințirea statorită pe azi, ne-am înțeles și noi, ca adunarea cercuală a despărțământului Blaj, al Asociațiunii, ce an de an se ține acum într'o comună, acum în alta, să o ținem de astădată în comuna D-voastră în Lunca. Mie mi s'a dat iubiților, cinstea, ca să-mi ridic la aceasta adunare glasul în fața D-voastre, dându-vă câteva povește bune, câteva învățături folositoare.

Când am primit aceasta cinste, vă spun drept, m-am gândit mult, că despre ce va-și putea eu vorbi, ca și glasul meu să fie potrivit, cu sărbarea ce eră hotărâtă, și mai ales cu sirguința, jertfa și evlavie, cu hărnicia și blândeța D-voastră. Să vă laud frica lui Dumnezeu? credința și dragostea? nu iubiților, vă laudă aceasta frumoasă biserică, vă arată vrednicia fiecare colț al ei. Ani de-a rândul a-ți jertfit până i-ați pus cununa, prin icoanele sfinte, zugrăvite cu multă măiestrie, cari icoane împodobesc atât de frumos iconostasul. Ce cuvânt de laudă, să vă pot eu dară spune? Ce laudă, decât că biserică din Lunca, are să fie de aici înainte pildă de frumuseța comunelor din jur; ce laudă mai mare? decât a nepoților și strănepoților D-voastre, cari cu mulțumire și plini de zmerenie, vor intra în acest sfânt locaș și cu evlavie își vor ridica inimile la Tatăl din ceriu, rogându-l ca să odihnească și să așeze în ceata dreptilor, sufletele aceluia, cari prin jertfele și ostănelele lor, le-au ridicat loc de mângâiere, loc de rugăciune și de închinare.

Se vă spun despre viața creștinului bun, gândeam, să vă arăt în câtrău e calea, ce duce la Mântuitorul Isus, amăsurat cuvintelor: *eu sum calea, adevărul și viața*. Dar am socotit, au preot, pe confratele Ștefan Lita, preot după rânduiala lui Melchisedec, păstor bun, care își știe paște turma, o știe duce la pășune aleasă, pășune sănătoasă, el le-a arătat calea până acum, și li-o va arăta și în viitor. Nu o voi face aceasta, nici pentru aceea, pentru că înșiși v'ați pus semn, semnul sfintei cruci, care falnic se înalță pe turnul acestei biserici, arătându-vă, că în sus să căutați, în sus la Dumnezeu, la Părintele luminilor, de unde vine toată darea cea bună și tot darul.

Crucea de pe biserică este iubiților semnul, care ne învață să fim drepti, mereu ne aduce ea aminte, ca să umblăm cu gânduri și suflete curate, căci numai cei curați

la inimă, cei neîntinați în păcate, își pot înalța fruntea, cum se înalță crucea, singuri ei n'au de ce să se rușineze, nici înaintea lui Dumnezeu, nici înaintea oamenilor.

Gânditu-m-am apoi, să vă aduc aminte de zidirile mărețe ale Tatălui ceresc, de ierburile multe, cari inverzesc câmpurile, de holdele cari ne hrănesc, de pomii, cari umbresc grădinile și ne îndulcesc cu poamele lor, sau de animalele numeroase și mai ales de vitele, cu cari ne îndemănăm atât de bine la lucrul câmpului, ori de pământ, din care an de an răsar atâtea bunătăți; și acestea, pentru că plini de nimore, să aflați și cunoașteți din ele bunătatea lui Dumnezeu. apoi cu laudă și cu mulțumire să ziceți cu psalmistul: *mari și minunate sunt lucrurile tale Doamne*.

Dar nici acestea nu le ținem tocmai potrivite. Acei oameni — ziceam — cari au jertfit mult, cari și-au pus obolul prinso Tatălui ceresc, cunosc izvorul bunătăților, au inimile asemenea pământului bun, din care răsare sămânța dragostei, a laudei și mulțumitei cu înbelșugare.

În urmă am socotit, că mai potrivit va fi dacă mă voi întoarce la trup, la acest locaș al sufletului nostru, care a fost zidit de Dumnezeu în urma celorlalte făpturi, zidit însă după chipul și asemănarea sa, și înfrumusețat cu suflet nemuritor; la trup, despre care oamenii înțelepți, cu cât învață mai mult, cu atâta rămân mai zmeriți și mai plini de evlavie înaintea Ziditorului, a cărui putere întrece toate puterile omenești.

Da iubiților, așa am gândit, că în aceasta zi de înălțare sufletească, n'a-și putea să vă spun cuvinte mai potrivite, decât acelea, din cari să învățați cum să vă păziți sănătatea, aceasta comoară scumpă, cum să vă grijiți, ca să fiți sănătoși; și sănătoși, tari fiind, să trăiți încă ani mulți, ca să aveți parte de acest odor prețios, de aceasta biserică, care eând într'ea, te umple de mângâiere, de mulțumire și evlavie; să trăiți, zic, ani mulți și să ajungeți cele mai adânci hărănețe, bucurându-vă de darul și îndurarea lui Dumnezeu, căruia i-ați închinat-o; iar când gârboviți de bătrânețe, vi-ți apropia de scaunul ceresc, pentru a da seamă despre viața de pe pământ, pentru a lua răsplăta, cu deplină odihnă să puteți zice, cum a zis bătrânul Simeon, când a văzut pe Mântuitorul Isus: *„Acum slobozește pe robul tău, stăpâne, după cuvântul tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea ta”*; să puteți zice, slobozește pe robii tăi, stăpâne, după cuvântul tău, în pace, căci în locașul ce ți l'au ridicat spre laudă, și mărire și l'au împodobit cu toată frumuseța puterilor sale, mult s'au bucurat și multă mângâiere au aflat.

* * *

Multe învățături bune sunt în lume dar ca aceea, care ne deprinde cu grija sănătății, cu ocolirea boalelor, mai bună și mai folositoare nu este.

Dorul de a trăi îl au toate viețuitoarele, cum să nu-l aibă dar omul, care-i stăpânul pământului. Dorul însă nu-i de ajuns, cum nu-i de ajuns nici singură dorința, ca să ți faci o stare bună, să-ți câștigi o

moșie, pe lângă dorință, trebuie încă silința și cruțarea; așa-i și cu viața, ca să o ai trebuie să te silești a fi sănătos, iar bucurându-te de sănătate, să o cruți și grijești, pentru că ea e comoara cea mai mare. Ce amară e boala, o știm cu toții. Par'ca ți-se rupe inima, când vezi pe cineva bolnav în pat, și-i auzi tânguirea, că:

Toate plugurile umblă,

Num'al meu șede la umbră,

ori că sapa, coasa și alte unelte li stau și se ruginesc, el n'are putere ca să le poarte, să lucre cu ele.

Pentru a încunjura boalele, e cuminte să ținem sfaturile bune, poveștele cari ținesc la îngrijirea și întărirea trupului. Omul înțelept nu-și ferecă carul cu fier după ce și l'a hărbit, ci înainte, când e încă întreg, pentru că pe cel stricat nici ferul nu-l mai poate ține încheșat. Cam astfel e și trupul nostru, când încă e întreg și sănătos trebuie să-l grijim și întărim, anume: prin locuință sănătoasă, înbrăcăminte bună și mâncare hrănitoare.

Atâta e de măiestrit și cu atâta înțelepciune alcătuit acest trup, încât gândindu-ne la el mai din adins, stăm uimiți. Din uimirea aceasta nimic nu ne poate trezi, decât aducerea aminte, că e zidit de Dumnezeu, de acest meșter mare și atotputernic al lumii.

Trupul are multe părți, cap mâni, picioare, gură, nas, ochi, plămâni, inimă și altele, la toate acestea le-a rânduit Dumnezeu câte o lucrare: capul are să gândească și voiască, mâinile să lucre, picioarele să umble, gura să ne hrănească, apoi să grăiască, ca prin grai să ne putem înțelege, mai departe să rostească rugăciuni și laude lui Dumnezeu; plămânii să răsufle și să înnoiască puterea trupului, și așa mai departe. Acestea și alte multe părți din trup, ca să fie tari și sănătoase, omul trebuie să țină seamă: de locuință, de îmbrăcăminte și de mâncare.

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

Dr. O. Prohászka, *Episcop: Isus Hristos și viața modernă*, trad. Dr. Elie Dălan, Cluj. 1906. p. 125, prețul Cor. 150.

Biserica numai așa își va relua rola sa de conducătoare a vieții noastre culturale și sociale, dacă vom avea o inteligență creștină, credincioasă, din *convingere* aderentă sf. noastre Biserici. Un lucru greu e acesta în vederea spiritului lumii de azi; dar e cel mai frumos scop, și conlucrarea la acest scop e cea mai frumoasă muncă bisericăscă-națională.

O astfel de muncă sublimă săvârșește dl Dr. E. Dălan, neobositul muncitor în ogorul literaturii noastre religioase și necetatul editor, pe care dela munca aceasta nu-l pot reține nici afacerile oficioase, nici speșele grozave și eventuale perderi, cari poate suferi, — căci vezi Doamne, la noi a edă o carte însămnă mai totdeauna un deficit material sigur! Zelul dsale, pentru a umplea anumite lacune ale literaturii noastre,

Il arată și cartea de față: traducerea conferințelor „Dominus Iesus” a genialului bărbat: Ottocar Prohászka!

Cine e Prohászka? E în toată privința un om gigantic. Fost o mulțime de ani preot simplu și profesor, iar acum anul ridicat deodată la treapta de arhieru, el a fost și este acelaș suflet mare, acelaș geniu, cum rar se află. Perfect în științele vechi și moderne, filozof armonios și spirit adânc creștinesc, orator distins și geniu poetic: în cel mai strict înțeles al cuvântului fascinează ascultătorii săi, cari cu miile aleargă să-l asculte, la biserică, la adunări, congrese, festivități mari, unde el dă totdeauna culmea programului de zi. Catolici și acatolici într-o formă îl admiră. Cu opurile sale diferite a ajuns un record ne mai pomenit în literatura magiară de felul acesta. Peste tot: el e apostolul inteligenței magiare din țară.

Cartea unui atare om rar, a o vedeă tradusă pe românește, numai spre bucurie ne poate servi. Literatura noastră bisericească e săracă, iar indignițele se simțesc. Și fiindcă oameni de-ai noștri, fie în urma împrejurărilor, fie în lipsa pregătirilor recente, nu se pot servi cu atare lucrări, trebuie să traducem din alte limbi. Apoi dacă traduci, e firesc, că nu recurgi la vre-un autor muscălesc (din cari traduce Telegraful și cei din România), ci la un spirit apusean, unde este izvorul culturii moderne și al evangheliei curate. Pentru alegerea obiectului de traducere îl felicităm pe Dl. Dăian! Concedem și schimbarea titlului: *Dominus Iesus* în *Isus Hristos și viața modernă!* Într'adevăr, acestea sunt conferințe moderne. Limba, în care e tradusă cartea, e foarte bună. E cât se poate de românească, populară. Referitor la o expresie-două, am avea alte păreri, dar știm, că dl. Dăian are motivele sale. Intreagă carte e o lectură minunată și are pasaje de adevărată inspirație. Bunăoară pag. 73: „ascultați rugăciunea sufletului de apostol, a sfântului Francisc de Xaver: *animas, animas, da mihi animas!* (Sufletele, sufletele, dă-mi, Doamne, sufletele!) Vorbește într'airea, acest suflet febril? visează? așadară? Da, da! Toate sufletele de acest fel vorbesc întruirea pentru noi, oamenii cei răci la suflet, de fapt însă ei toți vorbesc în limba evangheliei. Așa e, că visează? Firește; și în visul lor ei văd o țară, în care frații, fără de deosebire de neam, de limbă, de rang și de clasă, se întâlnesc în aceeaș egalitate a fericirii! Și până ce sosește acea țară, ei lucră, muncesc și mântuiesc...”

Traducătorul închină cartea aceasta *tinerimei universitare române*, inteligența viitorului nostru. Pe lângă prețul bagatel, cu care se vinde acest elegant volum, ar fi vrednic, să se epuizeze cât de curând ediția I. De încheiere zice m. inteligenței noastre române: *tolle, lege*, iar dlui Dăian îi dorim, că cu aceeași reușită să îndeplinească și traducerea cărții mai noi a lui Prohászka: despre catolicismul modern.

xy.

„*Păstorul sufletesc*”, periodic de predici. Nr. 9. cu următorul sumar: Partea I. Avram Dragoș, preot, Dumineca X după Rusalii. — Iacob Marga, preot, Dumineca XI după Rusalii. — A. Fodor, preot, Serb. tăierii capului Ioan botezătorului. — Ioan Genț, protopop, Dumineca XII după Rusalii. — Romanus, Serbarea Nașterii Preacuratei

Vergure Maria. — I. Turdean, Dumineca înainte serb. înălțării sf. Cruci. — A. Barboloviciu, vicar, Serbătoarea înălțării sf. Cruci. — I. Budișan, preot, Dumineca după înălțarea sf. Cruci. — Augustin Vicaș, viceprotopop tractual, Cuvântarea de deschidere a conferinței preoților din tractul Ipului ținută în Criștelec la 25 Iunie 1907.

„*Sămănătorul*”, revistă literară. Anul VI. Nr. 35. cu următorul sumar: Ioan Adam, Plaja Mamaia, (impresii de vară). — D. Teleor, Sonet. — I. Frîncu, 1877—1907 (schită). — Sc. Cronică. — A. Mirea, O dramă într'o colivie (poezie). — Un cititor priure rânduri, Cele zece porunci ale gazetarului român sau neo-român. — Red. Răspunsuri.

Biblioteca pentru toți Nr. 271, Nestor Urechia: *Cărța Poștei*. Cuprinde descrieri de tablouri pitorești, nu văzute din tren sau de pe vapor, ci din căruța poștei, cu care călătoriau străbunii noștri și cari au fost admirate de toți străinii cari le-au văzut sau au umblat cu ele. Stilul curgător uneori glumet atrage pe cititor. Costă 30 bani.

Biblioteca despărțământului Cluj Nr. 11 Ana Florea, *Din ale bucătăriei țaranului*, cuprinde rețetele, după cari se pregătesc adese foarte gustoasa pâne și feliurite mâncări țărănești. Pag. 44 prețul 20 fil. — Nr. 12 Dr. E. Dăian Ioan A. Anderco, o interesantă conferință asupra acestui necunoscut scriitor maramurășan. Pag. 39 prețul 20 fil. — Nr. 13—14. Ce sau făcut în 2½? raport asupra activității comitetului despărțământului Cluj al Asociațiunii, pe timpul din 1904—7. Activitate bogată și multilaterală, care poate fi de pildă și altor despărțăminte.

Ioan Baciu: *Suvenirii de călătorie din România*, descrie câteva impresii avute cu prilejul sărbătorii naționale de 10 Maiu 1907 din București și a unei excursiuni la Curtea de Argeș prețul 20 bani.

Viața și faptele lui Ioan Pipoș, fostul comite suprem al Zarandului, principalul factor la înființarea gimnazului din Brad. Biografia acestui însemnat bărbat în istoria Zarandului e scrisă pe baza documentelor autentice de un profesor.

Dr. Ambroziu Bojthor: *Îngrijirea copiilor*, disertație ținută la Băsești cu prilejul adunării reuniunii femeilor române selagene.

George Pop de Băsești: *Economia câmpului*, ediția II. amplifcată și întregită. Disertație foarte folositoare pentru popor, ales pentru multele sfaturi practice și povețe ce dă. Se vinde cu 20 fil.

Liturgica Volumul II. al Teologiei pastorale, de Dr. Izidor Marcu, canonic. Pe 592 pag. f. 8°.

Să află de vânzare la **Librăria seminarială** și costă **5.40 cor. + 30 fil.** porto. Pentru România **6 lei**.

Hipnotism și Spiritism de Dr. V. Suciu. Pe 200 pag. f. 8°.

Costă **1 cor. 50. fil. + 10 fil.** porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* vol. II. *Tradițiunea și Biserica*, de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie.

Costă fiecare volum **5 cor. + 30 fil.** porto, a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Dr. O. Prohászka, Episcop.
Isus Hristos și viața modernă.

Traducere românească, de Dr. E. Dăianu.

Volum de 125 pag. elegant compactat în pânză. Prețul **1 cor. 50 fil. + 15 fil.** porto.

Predicile lui Petru Maior.
(cu litere latine)

Vol. III.

Propovedanii la oameni morți.

Volum elegant compactat în piele și pânză. Prețul **4 cor. + 20 fil.** porto.

DIN ZILELE LUI NERO, roman după Alexandru Dumas—Tatăl. Prețul **1 cor. + 10 fil.** porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminarială din Blaj.

BIBLIOTECA UNIREI. *)

1. *Bonhur saū zilele lui Mesia*, de Levis Wallace. 2 v. 2.90
2. *M. Eminescu. Studiū critic* —.90
3. *Câte-va momente din începuturile bisericeii rom.* de C. Auner —.20
4. *Nume de familie la românii din Ungaria*, de A. Viciū. —.12
5. *Din viața lui I. Micul* de M. Străjan —.16
6. *Albertina*. Povestire de Dr. V. Bojor. —.30
7. *Cestiuni din dreptul bis. unite* p. I. II. 3.40
8. *Cele doue fețe ale lumii* de Nicu —.30
9. *Ziua Deșteptării* de Aurel Fodor —.16
10. *Cele două conștiințe*, pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan —.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 10 Nrii îi, primesc cu 6-10 cor. în loc 8-84 cor.

A v i z i

Aducem la cunoștința superiorităților școalelor noastre populare că institutul geografic din Budapesta a urcat prețul mapelor și anume:

- Mapa Ungariei pe pânză în loc de 12.65 cu 14—
 » Aust.-Ung. » » » » 12.65 » 14—
 » Europei » » » » 13.20 » 15—
 » Planiglob. » » » » 18.70 » 22—

Librăria semin. Blaj.

Se adă de vânzare în Librăria semin din. Blaj.

1. Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. Cestiuni din dreptul și istoria bisericeii românești unite, Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geagului, Silvașului și Bălgradului Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil (pentru România 3 lei).

4. Episcopii P. P. Aron. și Dionisiu Novacovici, sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. Discursuri, Autonomia bisericească. Diverse, prețul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria, prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

7. Timoteiu Cipariu, Panegiric, prețul 50 fil. + 10 fil. porto.

8. Mitropolitul Sava Brancovici, prețul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
p. redacție rezpoz.: Augustin Gruția.

Cea mai bună apă minerală.

Aduc la cunoștința Onoratului Public că
singur eu pot servi cu apa de:

RÉPÁTI

cea mai excelentă și sănătoasă
apă minerală.

BLAJ,

SALAMON SINBERGER.

Cea mai minunată și sănătoasă apă minerală.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine
rugăciuni către Preasf. Năs-
cătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

Dracul în școală.

Povestire populară.
Tradusă după Bolonden
de
Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

A apărut:

LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“

crudo 6 cor.
legat 9 „

Pe hârtie velină consistentă:

crudo 5 cor.
legat 8 „

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de soanne de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

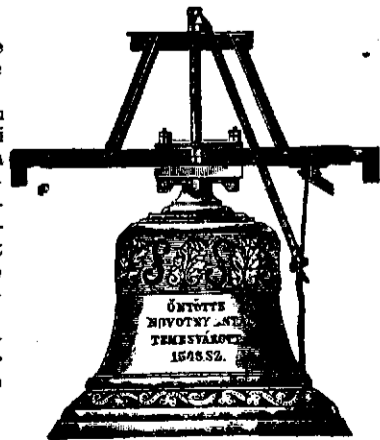
(27) 9-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
nouă, pe cum la turnarea de nou a clopo-
telor stricate, mai departe spre facerea de
clopote întregi armonioasă, pe lângă ga-
ranție pe mai mulți ani, provăzute cu ad-
justări de fer bătut. construite spre ale in-
toarece cu ușurință în ori ce parte, îndată
ce clopotele sunt bătute de o latură prin
aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu
deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe
ori premiate, cari sunt provăzute
în partea superioară — ca violina —
cu găuri după figura S și pentru
aceea au un ton mai intensiv, mai
limpede, mai plăcut și cu vibrarea
mai voluminoasă, decât cele de sis-
tem vechiu, așa, că un clopot pa-
tent de 327 kg. este egal în to-
nul unui clopot de 461 kg. făcut
după sistemul vechiu. Mai departe
se recomandă spre facerea scaune-
lor de fer bătut, de sine stătă-
toare, — spre preadjustarea clo-
potelor vechi en ajustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de
toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(28) 8-52

Intemeiată la anul 1868

în Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii),
asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune.
edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse
economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul
morții și cu termen fix. asigurări de copii, de
zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a
capitalului.

Valori asigurate contra in- capitale asigurate asupra
cendiiului: vieții:
90.981.088 coroane. 9.125.898 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,077,788.78 cor. pentru
capitale asigurate pe viață 3,568,863.37 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagin
I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița
și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele
mai mari.